

De Raaf is weer broedvogel in de provincie Groningen

Johan Bos & Erik Bazuin

De Raaf *Corvus corax* is aan een opmerkelijke opmars bezig in Nederland. Ook in de provincie Groningen zijn de laatste jaren broedgevallen bekend geworden, na een afwezigheid van meer dan honderd jaar als broedvogel. In deze bijdrage vatten we samen wat er bekend is van de “Roave” uit het verleden, geven we de huidige stand van zaken weer, en voorspellen we wat we nog kunnen verwachten van deze prachtige en indrukwekkende zangvogel.

Foto 1. Roepende Raaf in de Marnewaard, 3 mei 2021

Foto: Erik Bazuin

Volgens Gelderloos (1930) waren er aan het eind van de 19e eeuw nog vijf paren broedende Raven in de provincie Groningen, en wel in het Midwolderbos, in het Slochterbos, bij Wedde, bij Leek, en bij Ter Apel. Ook op Rottumeroog werd de Raaf als broedvogel aangetroffen (Boekema 2016). Uit de vorige eeuw is geen enkel broedgeval in de provincie Groningen bekend, een ravenzwarte bladzijde uit de geschiedenis van de Nederlandse avifauna: een zangvogel door mensen uitgeroeid via het verstoren van nesten en afschieten van oude vogels (Van Deursen 2011).

Dit trieste gegeven zat natuurlijk niet lekker bij de Nederlandse natuurbeschermers en eind jaren '60 werd in Nederland met behulp van een uitgebreid herintroductieprogramma een poging gedaan om de Raven weer te huisvesten (Renssen 1980). Zelfs in de

provincie Groningen werden jonge Raven in kooien gefokt en vrijgelaten, en wel in het Gorechtspark bij Hoogezand (Boekema et al. 1983). De eerste broedgevallen na de lange afwezigheid vonden plaats in midden Nederland aan het eind van de jaren '70 (Renssen 1980). Het duurde relatief lang voordat het noorden des lands weer door nestelende Raven werd gekoloniseerd, en een waarneming van deze soort was in die tijd met recht een spreekwoordelijke “witte raaf”. In Drenthe is de Raaf sinds 2003 weer broedvogel (Pot & van Manen 2015). Groningen moest nog iets langer op een hervestiging van de grote zwarte vogel wachten.

Maar dat ze zich ook weer in Groningen gingen vestigen stond als een paal boven water. In het laatste decennium nam het aantal waarnemingen van Raven in

de provincie gestaag toe. Ook territoriaal gedrag, zoals roepende vogels en paren werden in toenemende mate geregistreerd, onder andere in Westerwolde, het Lauwersmeersgebied, het Zuidlaardermeergebied, en het Noordlaarderbos. Toch duurde het tot 2019 voor een bezet nest werd vastgesteld. Gezien de vele waarnemingen in de jaren ervoor is het niet onwaarschijnlijk dat al eerder broedpogingen zijn gedaan die over het hoofd zijn gezien.

In de buurt van Sellingen werden al vaker territoriale Raven opgemerkt voordat tijdens een broedvogelinventarisatie in 2019 een bezet nest met één jong in een grove den werd ontdekt. In 2020 werd wederom een broedpoging gedaan, dit keer in een ander nest maar wel weer in een grove den. Er werden geen jongen gezien en waarschijnlijk betrof het hier een mislukt nest omdat eind april de wollige nestvoering op de grond werd aangetroffen. In 2021 koos dit ravenpaar wederom een ander nest; dit keer hoog in een beuk. Op 8 mei zagen we hier twee pas uitgevlogen jongen in de buurt van het nest.

Maar hier bleef het niet bij. In 2020 werd door Ben Koks een nest bij Noordbroek in een hoogspanningsmast gevonden. Bij dit nest, oorspronkelijk een kunstnest aangebracht voor Slechtvalken, vlogen drie jongen uit. Het bijzondere van dit nest is dat één van de jongen door Zwarte Kraaien als pleegouders werd geadopteerd (Werkman 2020). Ook in 2021 werd hier weer op dezelfde plaats gebroed en vlogen wederom drie jongen uit.

Tenslotte zagen we in de Marnewaard op 21 februari 2021 een Raaf met nestmateriaal vliegen. Er werd gebouwd aan een nest in een zwarte den. Hier werden door ons op 13 april twee jongen geringd (Foto 2) en gemeten in het kader van het landelijke kleurringproject (Vos Burchart & Hartman 2020). Op 13 mei konden we de pas uitgevlogen jongen in de buurt van het nest zien. Het is aannemelijk dat er al eerder in de Marnewaard is gebroed, aangezien er op 20 en 21 juni 2020 pas uitgevlogen jongen zijn waargenomen in de buurt van de nestplaats van 2021.

Kortom, er zijn momenteel drie plaatsen in de provincie waar Raven al regelmatig broeden. Verder zijn er verschillende locaties in de provincie waar de laatste jaren territoriaal gedrag van Raven wordt waargenomen en waarvan verwacht kan worden dat in de nabije toekomst de Raaf zich ook daar zal vestigen. Het ligt dan ook voor de hand om te stellen dat de populatie binnenkort weer het niveau van de 19e eeuw bereikt.

Foto 2. Het ringen van één van de twee jonge Raven. Marnewaard, 13 april 2021

Foto: Erik Bazuin

De Raaf roept weer in het Groningse land. *De Raaf roept weer in t Grunneger laand.*

Dankwoord

De volgende personen willen we graag bedanken: Gerrit Altena (Rijksvastgoedbedrijf), Martijn Bakker, Hans de Vos Burchart, Arjan Dekker, Alwin Hut (Het Groninger Landschap), Alwin van Lubeck, Leon Luijten (Staatsbosbeheer), Marga Slagter en Adjudant E.P. Smid (Defensie).

Literatuur

- Boekema, E.J. (2016): Vogels in Groningen.
- Boekema, E.J., P. Glas, J.B. Hulscher (1983): De vogels van de provincie Groningen.
- Deursen, C. van (2011): De Raaf (*corvus corax*): Van Godenvogel tot schobbejak. *Fitis* 47(2): 122-124.
- Gelderloos, J.H. (1930): De Raaf. *De Levende Natuur* 34 (12): 411-412.
- Pot, A. & W. van Manen (2015): Broedgevallen van de Raaf *Corvus corax* in Noord-Nederland. *Drentse vogels*, 26, 12-20.
- Renssen, Th. A. (1980): In 1979 hadden de in het wild levende Raven een goed broedseizoen. *Het Vogeljaar* 28(4): 175-176
- Vos Burchart, H. de & M. Hartman (2020): Het Mysterie Raaf. *De Korhaan* 54(2): 30-33
- Werkman, E. (2020): Kraaien adopteren raaf. <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/kraaien-adopteren-raaf>